Nr 49.

Av herr **Hammarskjöld, Carl Gustaf,** *om vissa ändringar i värnpliktslagen.*

Frågan angående *antalet repetitionsövningar* vid infanteriet och angående *infanteriregementenas organisation under regementsövningarna* har sedan länge tilldragit sig stor och berättigad uppmärksamhet. Några karakteristiska uttalanden i dessa frågor må därför anföras.

1873—1874 års generalskommitté:

»Till öfningen vid den första inställelsen sluta sig såsom oskiljaktiga de tvenne repetitionsöfningarna 3. och 4. året af tjänstetiden i linien. Under den första öfningstiden gifves åt den värnpliktige visserligen all den utbildning, som kan medhinnas så väl enskildt som i trupp, men det är först under repetitionsöfningarna, då bataljoner, sqvadroner och batterier uppbringas till full fältstyrka, som soldaten kan fullständigt tillämpa, hvad han inhemtat och få vana vid tjänsten i samlad trupp. Utan repetitionsöfningarna skulle befäl och trupp aldrig få se eller få tjänstgöra vid fullständiga taktiska afdelningar. Det är ock endast under repetitionsöfningarna, de större fälttjänstöfningar och truppörelser kunna företagas, som äro lika nödvändiga för truppens som befälets daning och hvilka därför höra till alla arméers fredsutbildning. Dessa öfningar hafva äfven ett annat, om möjligt ännu viktigare mål. Då den unge värnpliktige efter den första öfningstiden återvänder till sitt hem, kan han hafva förvärfvat ganska goda militära kunskaper och färdigheter samt möjligen gjort sig rätt väl förtrogen med sitt yrkes fordringar, men han är dock icke soldat, och en oafbruten sysselsättning med det borgerliga förvärfvets yrken skulle snart komma honom att glömma, hvad han lärt. Efter några år vore han sannolikt icke användbar för militärisk tjänstgöring, utan att dessförinnan hafva genomgått en ny rekrytskola. —
— —»

»Repetitionsöfningarna äro således af allra största vigt för härens krigsduglighet och måste anses oeftergifligen betingade af den första, korta tjänstgöringstiden under fanan. Först genom den blifver hären något mera än en samling rekryter och vinner den fasthet, som är grunden för dess användbarhet.»

1880—1882 års kommitté för lantförsvarets ordnande:

»I fråga om beväringsöfningarnas fullgörande under ett eller flera år anser komitén, såsom äfven i 1878 års förslag ifrågasättes, att, om man vid rytteriet, artilleriet och ingeniörtrupperna skall med beväringsrekrytskolan hinna genomgå endast den mest nödtorftiga kurs i de olikartade och många åligganden, som vid dessa vapen fordras för att göra honom för kriget användbar, hela den för beväringssoldaten anslagna utbildningstiden bör tillgodogöras såsom rekrytskola och sålunda fullgöras under ett år, men att vid fotfolket nämnda öfningstid bör fördelas på 2 år med 70 dagar under 1. och 20 dagar under 2. året. Skälet, hvarför komitén i sistnämnda hänseende frångått 1878 års förslag, som förutsätter 60 dagar under 1. och 30 dagar under 2. året, är, att fotfolkets beväring först bör undergå 50 dagars rekrytskola och därefter deltaga tillsammans med stammen i två repetitionsöfningar, hvardera om 20 dagar. Ett noggrant afvägande af rekrytskolans och repetitionsöfningarnas ömsesida betydelse betingar detta. Under den förra kunna rekryterna icke sammanblandas med det äldre manskapet, enär de måste enskildt utbildas i alla de färdigheter, som fordras af den blifvande soldaten, samt erhålla en, så vidt möjligt, noggrann kännedom om sina åligganden i tjänstens alla grenar, innan de kunna insättas i kompaniet för att samöfvas med det förut utbildade manskapet. Denna samöfning skall ega rum under repetitionsöfningarna, då beväringsmanskapet får det första tillfället till utbildning i större afdelningar, under hvilken tillämpningsöfningar kunna ega rum. Men för att man under dylika öfningar måtte komma fältförhållandena så nära som möjligt, måste kadrerna fyllas med så stor styrka manskap, att de taktiska afdelningarna (bataljoner och kompanier) kunna uppträda på fältfot. Är organisationen sådan, att detta kan inträffa under repetitionsöfningarna, då blifva dessa mest fruktbringande både för manskap och befäl. Beggedera skola då vid början af ett krig känna sig mera hemmastadda i de förhållanden, under hvilka de måste uppträda och i hvilka de redan under freden blifvit invanda. — — — — — — — — —»

1890—1891 års generalskommitté för granskning av ett inom generalstaben utarbetat förslag till ny härordning.

»Lika nödvändigt som det är, att den i hären inträdande beväringsmannen erhåller en grundlig rekrytutbildning och därvid lär känna sina skyldigheter såsom krigsman, samt att han förvärfvar de färdigheter, han såsom sådan bör ega, lika nödvändigt är det, att icke det förvärfvade vetandet i följd af längre tids frånvaro från tjensten förloras eller att de inhemtade färdigheterna i brist på tillämpningsöfningar blifva ett dödt kapital. Under den första öfningstiden gifves visserligen åt den värnpliktige all den enskilda utbildning, som kan medhinnas, äfvensom den erforderliga formela utbildningen i mindre truppafdelningar, men först då under repetitionsöfningarna

flera årsklasser samtidigt inkallas, blifver det möjligt att vinna tillräcklig stadga i tillämpningen genom att uppbringa de särskilda truppförbanden till sådan styrka, att de öfningar, som med desamma utföras, komma att något så när likna de förhållanden, hvilka förekomma under krig.»

Chefens för generalstaben förslag år 1900 till ny härordning:

»För att utbildningen under repetitions-(regements-)öfningarna må kunna bedrifvas med någorlunda starka truppförband, kompanier och bataljoner, på samma gång som regementena hafva en krigsmässig indelning uti tre bataljoner, är det en oeftergiflig fordran, att *treårsklasser årligen* och *samtidigt* deltaga uti ifrågavarande öfningar, d. v. s. att den till infanteriet hörande värnpliktige uti beväringens första uppbåd är skyldig att fullgöra tre repetitions-(regements-)öfningar. Skulle endast två klasser vara till förfogande för de gemensamma repetitions- och regementsöfningarna, blefve kompanierna för små, för att deras utbildning skulle kunna bedrifvas med önskvärd framgång och tillfredsställande resultat.»

— —»

»Det är emellertid en annan lika viktig omständighet, som äfven den med nödvändigt påkallar tre repetitions- (regements-)öfningar. I åtskilliga land, hvilkas härordningar äro fotade på den allmänna värnpliktens grund, förblifver den värnpliktige uti sin första tjänstgöring så länge, att han icke blott inhemtar de kunskaper och färdigheter, som äro för honom erforderliga för att vara fullt förtrogen med sina åligganden såsom soldat, utan ock att han genom en fortsatt vistelse under fanorna genom disciplinens band sättes i stånd att möta krigets vanskligheter och öfvervinna slagfältets slitningar. Denna senare, synnerligen viktiga del af soldatens utbildning, grundlagd genom en allvarlig, af tillräckligt befäl uppburen och efter följdriktiga metoder genomförd rekrytskola, är inom vår här och dess infanteri i behof af att vidmakthållas, utvecklas och stärkas genom tillräckligt antal repetitions-(regements-)öfningar, allra helst som någon stående stamtrupp icke skulle finnas till förfogande. För att det hela må vinna nödig stadga och sammanhållning är af nöden, dels att antalet uti repetitions-(regements-)-öfningarna deltagande värnpliktiga är så stort, att regementena kunna därunder krigsmässigt ordnas och indelas uti 3 bataljoner och 12 kompanier, dels att öfningarna utföras under tre på hvarandra följande år. Därigenom torde det blifva möjligt att uti våra infanteritruppförband (kompanier, bataljoner och regementen) infoga det kitt, som verkar sammanhållande utöfver utryckningsdagen och finnes till äfven vid krigstillfälle. Det är dessa tre, till samtidiga repetitions-(regements-)öfningar inkallade årsklasser, som skulle bilda infanteriets kärna, till hvilken vid mobilisering äldre och yngre årsklasser skulle sluta sig.»

»Det är sålunda ett oafvisligt behof, att *tre årsklasser samtidigt deltaga uti de årliga repetitions-(regements-)öfningar,* hvilka böra fortgå uti en följd:

den första såsom regementsöfning under det 3. året eller året närmast efter det, då den första tjänstgöringen (rekrytskolan) afslutas, och de båda andra såsom repetitionsöfningar under 4. och 5. åren.»

— —

»Och med hänsyn till dessa förhållanden torde *repetitions-(regements-)öfningens längd böra bestämmas till 35 dagar* (5 veckor), hvaraf:

till öfningar uti kompani-, bataljons- och regementsförband	30—28 dagar,
» fälttjänstöfningar med flera truppslag	5— 7 »
Tillsammans	35 dagar.

Proposition nr 2 till 1901 års riksdag:

»Nödvändigheten deraf, att under det för fälthären afsedda infanteriets repetitions-(regements-)öfningar — hvilka äro afsedda att, förutom den erforderliga uppfriskningen af den enskilda utbildningen med dertill hörande kunskaper och färdigheter, omfatta öfningar i kompani-, bataljons- och regementsförband som större fälttjänstöfningar — *tre årsklasser uti beväringens första uppbåd årligen och samtidigt* äro inkallade till tjenstgöring, synes mig vara till fullo ådagalagd af chefen för generalstaben. Det måste nemligen betecknas såsom en oeftergiflig fordran, att de för fälthären afsedda infanteriregementena under ifrågavarande öfningar komma att indelas och utbildas i det antal truppförband, som motsvarar krigsindelningen, d. v. s. uti 3 bataljoner och 12 kompanier, och detta låter sig icke göra, om repetitions-(regements-)öfningarna äro inskränkta till allenast två. Vid denna fordran kan icke nog afseende fästas, alldenstund en annan indelning under ifrågavarande öfningar än det mot fältförhålladena svarande icke medgifver ett följdriktigt utbildningssystem.»

»Men, såsom chefen för generalstaben framhåller, tre repetitions-(regements-)öfningar uti beväringens första uppbåd för de värnpligtiga, som tilldelats infanteriet, hafva uti ett annat afsende en synnerligen stor betydelse, nämligen med hänsyn till de *mobiliserade infanteritruppförbandens fasthet, sammanhållning och fältduglighet,* en betydelse, som fullt ut kan mäta sig med den nyss framhållna.» — — — — — — — — — — — — — — —

— —

»Det torde icke vara behöfligt att särskildt framhålla, att det uti härordningsförslaget upptagna *antalet* repetitions-(regements-)öfningar vid infanteriet uti beväringens första uppbåd är, i lika grad som den föreslagna rekrytutbildningstiden, en af den nu utarbetade härordningens grundvalar. Det är emellertid äfven af framstående betydelse, att åt hvarje sådan öfning tillmätes *tillräcklig tid,* så att man hinner att grundligt genomgå de olika utbildningsgrenarna och dana truppförbanden till brukbara och smidiga verktyg i befälhafvarens händer. — — — — — — — — — — — — — —»

Särskilda utskottet nr 1 vid 1901 års riksdag, Utlåtande nr 11:

»*Antalet repetitions-(regements-)öfningar* uti beväringens första uppbåd äfvensom längden af hvarje sådan öfning har icke föranledt någon erinran från utskottets sida. Utskottet, som uppskattar den stora betydelsen af en fältmessig utbildning äfvensom vigten af, att härens tillämpningsöfningar i allmänhet och särskilt större fälttjenstöfningar med flera truppslag komma att hållas å derför lämplig årstid, vill emellertid framhålla önskvärdheten deraf, att repetitions-(regements-)öfningarna, dock utan att det med dem afsedda ändamålet äfventyras, anordnas å sådan tid af året, att jordbrukets intressen komma att lida så ringa intrång som möjligt.»

Proposition nr 58 till 1914 års senare riksdag:

»Repetitionsövningarna äro ur flera synpunkter av särskilt stor betydelse vid infanteriet. Endast under dessa — den enda tid på året, då flera årsklasser samtidigt befinna sig i tjänstgöring — kunna kompanier och högre förband uppbringas till sådan styrka, att övningar med dessa truppenheter kunna företagas utan sammanslagning av flera förband. Den mycket viktiga utbildningen av de förband från kompani och uppåt, i vilka infanteriet under krig skall uppträda, blir sålunda, strängt taget, inskränkt till denna tid.»

»Ju kortare den första utbildningen för de värnpliktiga är och ju flera årsklasser, som tagas i anspråk vid mobilisering, desto större betydelse få repetitionsövningarna för infanteriets krigsduglighet.»

»Det är därför av vikt, att truppförbanden under dessa övningar erhålla en storlek, som så nära som möjligt motsvarar deras krigsstyrka, att övningarna ej bliva av alltför kort varaktighet samt att de äga rum under sådana terräng- och klimatiska förhållanden, att verkliga tillämpningsövningar i större förband lämpligen kunna bedrivas.»

»För erhållande av tillräckligt starka förband och ur andra synpunkter vore det synnerligen önskvärt, att *antalet* repetitionsövningar kunde ökas från 3 till 4. Med hänsyn till därmed förknippade sociala olägenheter synes dock en sådan ökning icke böra ifrågasättas.»

1919—1923 års försvarsrevision:

»Vad repetitionsövningarna beträffar, hava dessa, såsom av utbildningsinstruktionerna framgår, en tvåfaldig uppgift, nämligen dels att i den mån så erfordras uppfriska de värnpliktigas under första tjänstgöringen förvärvade kunskaper och färdigheter, dels ock framför allt att möjliggöra övningar i starkare och mot förhållandena vid mobilisering i möjligaste mån svarande förband. Repetitionsövningarna utgöra så att säga slutstenen i den militära utbildningen och erbjuda de enda tillfällen för arméns befäl och

staber att erhålla erforderlig övning i förandet av trupp i större förband under fältmässiga förhållanden, ävensom för anordnandet av fullt effektiva övningar i samverkan mellan olika truppslag. Med hänsyn härtill måste ifrågavarande övningar givetvis ur militärsynpunkt tillmätas en mycket stor betydelse. Det torde icke heller kunna bestridas, att ju kortare den första tjänstgöringen är, och ju mindre de militära kunskaperna och färdigheterna på grund därav kunna under denna tjänstgöring befästas, desto större bliver behovet av repetitionsövningar i och för sig. I de länder, vilkas härordningar bygga på milissystemet, har man också sökt kompensera de med den korta första tjänstgöringen förenade olägenheterna genom ett flertal repetitionsövningar. I betraktande av nu angivna förhållanden har revisionen vid uppgörandet av sitt förslag givetvis utgått från, att repetitionsövningar skola, fortfarande såsom hittills, årligen äga rum vid samtliga truppslag. Att såsom understundom ifrågasatts anordna dylika övningar endast vart annat år skulle i hög grad nedsätta såväl befälets tjänsteförmåga som arméns krigsduglighet över huvud taget.»

»Vid bestämmandet av det antal årsklasser, som samtidigt böra inkallas till repetitionsövningar, har man givetvis att utgå från den manskapsnumerär, som erfordras för åstadkommande av en organisation, som i möjligaste mån överensstämmer med den fältmässiga organisationen. Enligt 1914 års härordning deltaga i repetitionsövningarna vid infanteriet tre och vid specialvapnen i regel två årsklasser. Med detta antal har nyss nämnda synpunkt kunnat någorlunda nöjaktigt tillgodoses. På grund av den utav revisionen föreslagna uppdelningen av de värnpliktiga i för linjetjänst avsedda och ersättningsreserv kommer emellertid den fullt utbildade årskontingenten att avsevärt minskas och i följd härav nyssnämnda antal årsklasser att giva en betydligt mindre manskapsnumerär än hittills. Härigenom komma svårigheter att uppstå för övningarnas bedrivande med något så när fältmässigt organiserade förband. Med hänsyn härtill har det visat sig vara oundgängligen nödvändigt att öka antalet under repetitionsövningarna *i tjänst varande* årsklasser med en vid fältartilleriet, fältingenjör- och fälttelegraftrupperna samt trängen i sjukvårdstjänst. Vid övriga truppslag är ur militär synpunkt en ökning av ifrågavarande antal årsklasser i flera fall även önskvärd. Revisionen håller dock före, att en sådan ökning icke med nödvändighet behöver äga rum, och kan därför icke förorda någon åtgärd i sådan riktning. Visserligen kommer den ringa manskapstillgången att, särskilt vid infanteriet, vålla en del olägenheter, men det synes revisionen dock icke uteslutet, att man genom en klok organisation skall även med en minskad numerär kunna anordna erforderliga övningar under jämförelsevis fältmässiga förhållanden. Sålunda torde kompanier under repetitionsövningarna kunna organiseras på ett mindre antal plutoner o. s. v. än i fält, plutonerna o. s. v. därvid i möjligaste mån fältmässigt organiserade. På detta sätt torde ett något så när nöjaktigt antal kompanier och bataljoner kunna åstadkommas

och de olika befälhavarna och staberna få tillfälle till jämförelsevis god övning.»

— —

»Vad repetitionsövningarna beträffa, kommer såsom nyss omförmälts med den av revisionen föreslagna förläggningen av första tjänstgöringen rekrytklassen att befinna sig i tjänst under den tid, repetitionsövningarna pågå. Vid sådant förhållande och då enligt vad i det föregående framhållits, revisionen utgått från att man vid infanteriet måste under repetitionsövningarna kunna disponera tre årsklasser, måste alltså ytterligare två årsklasser inkallas. Antalet repetitionsövningar bör alltså bestämmas till två. Visserligen kommer med detta antal den manskapsnumerär, varöver man vid repetitionsövningarna har att förfoga, att bliva avsevärt mindre än hittills, men genom vidtagande av förut omförmälda anordningar ävensom genom att under tiden för repetitionsövningarna hava inkallade så många av ersättningsreservens värnpliktiga, att dels de till linjetjänst uttagna kunna helt befrias från all handräckning, dels ett antal av ersättningsreserven kan i vissa mindre krävande befattningar användas i de för övningarna organiserade förbanden, torde det dock, enligt revisionens uppfattning, bliva möjligt att på någorlunda tillfredsställande sätt ordna ifrågavarande övningar.»

Reservation till försvarsrevisionens betänkande av herrar Ekman och Bengtsson:

»Utbildningstiden för värnpliktiga i linjetjänst hava vi ansett böra minskas utöver vad revisionens förslag innebär. För infanteriet gällde detta yrkande en minskning med 25 dagar. Avkortningen skulle ske genom att antalet repetitionsövningar reducerades till två. Repetitionsövning skulle hållas endast vartannat år. Dessa värnpliktigas sista repetitionsövning kunde i detta fall inläggas ett par år tidigare är enligt huvudförslaget.»

Reservation till försvarsrevisionens betänkande av herrar Johan Nilsson, Wigforss, Larsson och Engberg:

»Även i det nu nämnda alternativet skulle man naturligtvis kunna åstadkomma ytterligare besparingar genom ännu starkare förkortning av de värnpliktigas övningstid. Man får därvid komma i håg, att om denna göres så kort, att kostnadsminskningen blir väsentlig, riskerar man att även nedsätta den duglighet, som befälskadern förvärvar sig genom övning med trupp under någorlunda fältmässiga förhållanden. För ett system, som bygger på tanken att hålla den fasta ramen effektiv — om också med starkt begränsat omfång — synes alltså en anordning med uppdelning av de värnpliktiga i en mindre grupp linjemanskap och en större ersättningsreserv vara att föredraga.»

— —

Förslag till värnpliktslag.

— —

§ 27.

1. Utbildningstid för värnpliktiga, uttagna till linjetjänst.

— —

a) vid *infanteriet* i sammanlagt *etthundraåttio* dagar, vilken tjänstgöring skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om *etthundrafem* dagar, som tager sin början under andra året, samt

med *tre* repetitionsövningar om tjugufem dagar, *de två första under vart och ett av andra och tredje åren och den sista* före utgången av åttonde året, dock att

— —

Chefens för generalstaben förslag år 1923 till lantförsvarets ordnande:

»Under världskriget hava nya stridsmedel tillkommit vid infanteriet. Om utbildningstiden för värnpliktiga i allmänhet bestämmes allt för kort vid detta truppslag, blir det nödvändigt att specialisera utbildningen i så hög grad, att den allmänna infanteriutbildningen, enkannerligen utbildningen i fält- och bevakningstjänst kommer att eftersättas för stora grupper av infanteriets värnpliktiga.»

— —

»Erfarenheterna från världskriget hava bestyrkt, att infanteriet är härens ojämförligt viktigaste truppslag. Denna erfarenhet är för ett litet land som vårt med jämförelsevis ringa ekonomiska resurser värd särskilt beaktande. En svensk härordnings förnämsta uppgift är därför nu som förr att dana ett stridsdugligt infanteri.»

— —

»Utbildningsorganisationen under *repetitionsövningarna* bör, i den mån personaltillgången medgiver, så nära som möjligt ansluta sig till regementets krigsorganisation. Försvarsrevisionen framhåller också — — — —»

»Försvarsrevisionen har här berört en av de betänkligaste svagheterna uti dess fredsorganisation. Att under repetitionsövningarna skapa en organisation som i möjligaste mån överensstämmer med den fältmässiga organisationen är inom varje härordning ett viktigt önskemål. Men inom en härordning, där man såsom här är fallet, under hela den övriga delen av året räknar med utbildning i sammanslagna förband eller i fåtaliga skolförband, måste detta önskemål framstå såsom en oeftergivlig fordran för att härordningen skall kunna fylla de grundläggande förutsättningarna för en ordnad härorganisation. Det torde i detta sammanhang vara tillfyllest erinra om, att en fullt genomförd milisorganisation, på grund av att verkliga truppför-

band endast finnas under repetitionsövningarna, i regel bedriver dessa övningar med samtliga krigsförband med full eller i det närmaste full fältstyrka.»

»Den manskapsstyrka, som erfordras under repetitionsövningarna, kan nu icke sättas lägre än enligt tidigare härordningar, snarare tvärtom. Det är visserligen icke uteslutet, att manskapsnumerären vid gevärskompanierna kan minskas något på grund av kulsprutegevärens stora eldkraft. Men å andra sidan äro kulsprute- och signalformationerna numera ojämförligt starkare än tillförene, varjämte nya formationer kunna erfordras för granatkastare, för pionjärtjänsten m. fl. ändamål. För en någorlunda fältmässig organisation av infanteriregementet under repetitionsövningarna erfordras därför nu minst lika stor manskapsstyrka som år 1914 och tidigare.»

Proposition nr 50 till 1925 års riksdag angående försvarsväsendets ordnande.

2. Infanteriet.

— —

»Fördelas återstoden — 12 108 man lika på samtliga regementen å fastlandet utom beträffande — — — — dels ock Västerbottens regemente, som beräknas erhålla omkring 550 man, blir den normala årskontingenten inskrivna värnpliktiga vid regemente i allmänhet omkring 630 man.»

— —

»Utbildningen av de *till linjetjänst uttagna värnpliktiga utom studenter och likställda* förutsättes i huvudsak ordnad i överensstämmelse med försvarsrevisionens förslag (Del 1, sid. 374). Under *sommarrekrytskolan* organiseras sålunda sex utbildningsenheter, nämligen tre gevärskompanier, ett kompani värnpliktigt underbefäl, avsett för gevärskompanier, samt två kompanier, till vilka utbildningen av kulsprute- och granatkastarmanskap, signalister och pionjärer förlägges. Under *vårrekrytskolan* begränsas värnpliktsutbildningen till två gevärskompanier, förutom erforderligt antal utbildningsenheter för underbefäl och fackmän. Under *repetitionsövningarna* beräknas antalet tillstädeskomna av de till linjetjänst uttagna värnpliktiga uppgå till omkring 1 000 man.»

— —

Chefens för generalstaben yttrande angående vissa delar av sistnämnda förslag till organisation av lantförsvaret och förslaget till värnpliktslag.

— —

»Generalskommissionen har, såsom förut anförts, såsom den kortaste tiden för första tjänstgöringen angivit ett år beträffande fullt utbildade linjesoldater och 205 dagar för ersättningsmanskap.»

— —

»Om den sammanlagda fredstjänstgöringstiden för flertalet värnpliktiga bestämmes till endast 140 dagar, blir det nödvändigt att före eller efter mobilisering fullständiga utbildningen i erforderlig grad, innan operationerna taga sin början.»

— —

»Av synnerligen stor vikt för härens fältmässiga utbildning är det sätt, på vilket *repetitions-(regements-)*övningarna anordnas. Repetitionsövningarna hava nämligen till uppgift icke endast att, i den mån så erfordras, uppfriska soldatens under den första tjänstgöringen förvärvade kunskaper och färdigheter utan även och framför allt att möjliggöra övningar i starkare och mot förhållandena vid mobilisering i möjligaste mån svarande (krigsmässiga) förband. I anslutning härtill böra mot slutet av repetitionsövningarna hållas större *fälttjänstövningar,* i vilka samtliga truppslag deltaga.»

»Med hänsyn till den korta tiden för första tjänstgöringen framträder synnerligen starkt behovet av ett tillräckligt *antal repetitionsövningar* för att uppfriska soldatens under den första tjänstgöringen förvärvade kunskaper och färdigheter samt av att någon eller några av dessa repetitionsövningar (eller reservtruppövningar) förläggas till den senare delen av den värnpliktiges tjänstetid i beväringen. I motsatt fall kunna de äldre årsklasserna icke äga någon avsevärd krigsduglighet omedelbart efter inkallelse vid mobilisering. Förslaget till värnpliktslag upptager i allmänhet två repetitionsövningar, vilka skola fullgöras före utgången av fjärde året, samt ingen s. k. reservtruppövning och kan följaktligen redan ur denna synpunkt icke anses tillfredsställande vare sig beträffande repetitionsövningarnas antal eller deras förläggning.»

»Behovet av övningar under repetitions-(regements-)övningarna i starka och mot förhållandena vid mobilisering i möjligaste mån svarande (krigsmässiga) förband måste göra sig särskilt kraftigt gällande inom den föreslagna härordningen, vilken under övriga delen av året bedriver utbildningen i sammanslagna förband eller i ett fåtal skolförband. Inom organisationer av detta slag uppställes i regel och med rätta såsom fordran, att övningarna under repetitions-(regements-)övningarna skola kunna bedrivas icke endast med samma antal förband som enligt linjeförbandens krigsmässiga indelning utan även med dessa förband ökade till fältstyrka. Förslaget angiver väl organisationen under regementsövningar för kavalleri- och artilleriregementena men däremot icke för infanteriregementena. Vad nu särskilt infanteriet angår, kan antalet till linjetjänst uttagna värnpliktiga under repetitions(regements-)övningarna vid ett regemente med normal sammansättning beräknas till endast omkring 1 000. Då även den fast anställda personalen är fåtalig, blir det icke möjligt att under nämnda övningar organisera samtliga förband enligt regementets krigsmässiga indelning och än mindre att giva dessa förband önskvärd personalstyrka. Sannolikt nödgas man inskränka de organiserade förbanden till ungefär hälften av antalet

enligt linjeregementets krigsmässiga indelning. Personalstyrkan vid de sålunda organiserade förbanden blir i allt fall jämförelsevis fåtalig med hänsyn till härordningens natur. Vid övriga truppslag är förhållandet liknande. Det är tydligt, att en dylik form för repetitions-(regements-)övningarna måste betecknas såsom synnerligen otillfredsställande med hänsyn till härens krigsmässiga utbildning. För att vinna ovan angivna ändamål erfordras med hänsyn till organisationens natur, värnpliktskontingentens storlek och första tjänstgöringens längd, åtminstone för infanteriet, att fyra årsklasser samtidigt deltaga uti repetitions-(regements-)övningarna.»

»Vid anordnandet av *större fälttjänstövningar* är det nödvändigt, att regementena organiseras enligt linjeregementets krigsmässiga indelning, därest övningarnas ändamål icke skall förfelas. Det är även synnerligen önskvärt, att vid dessa fälttjänstövningar minst en fulltalig arméfördelning deltager på vardera sidan. För att erhålla den erforderliga styrkan under övningarna eller två fulltaliga arméfördelningar bliver det därför erforderligt att för varje fälttjänstövning taga i anspråk arméns samtliga fyra améfördelningar eller större delen av desamma, vilket måste orsaka såväl betydande kostnader som tidsutdräkt för de delvis långa transporterna.»

— —

Första särskilda utskottets utlåtande nr 1 vid 1925 års riksdag.

1. Infanteriet.

— —

»Återstoden — 15 253 man — bör fördelas på regementena på fastlandet med iakttagande av — — — — — dels att regementen med begränsad organisation beräknas erhålla 650 man. Den normala årskontingenten vid normalregemente blir då omkring 760 man.»

»Vid sistnämnda regementen organiseras utbildningen för till linjetjänst uttagna värnpliktiga enligt de grunder, som i Kungl. Maj:ts proposition anföras, nämligen under *sommarrekrytskolan* på sex utbildningsenheter och under *höst-(vår-)rekrytskolan* på två gevärskompanier jämte erforderligt antal utbildningsenheter för underbefäl och fackmän. Under repetitionsövningarna beräknas antalet tillstädeskomna av de till linjetjänst uttagna värnpliktiga uppgå till omkring 1 300 man.»

»Vid *regemente med begränsad organisation* förutsättes under sommarrekrytskolan utbildningen ordnas på endast fem kompanier.» — — — —

— —

Repetitions-(regements-)övningarnas betydelse särskilt vid infanteriet är sålunda allmänt erkänd. För att dessa övningar skola kunna fylla sin uppgift fordras, särskilt inom vår härordning, icke endast att regementets utbildning under desamma kan bedrivas med samma antal förband som enligt

linjeregementets krigsmässiga indelning, utan även att de organiserade förbanden uppbringas till samma eller i det närmaste samma styrka som vid krigstillfälle, det vill säga till fältstyrka. 1925 års härordning fyller icke ens närmelsevis denna oeftergivliga fordran. Även med väsentligt minskad manskapsstyrka för varje gevärskompani o. s. v. kan i allmänhet varje infanteriregemente under repetitions-(regements-)övningarna organisera endast 6 à 8 gevärskompanier. Vid övriga formationer måste inskränkningar ske i motsvarande omfattning. För att förhållandena i detta hänseende skola bliva fullt tillfredsställda erfordras, att antalet repetitionsövningar för infanteriets värnpliktiga i linjetjänst ökas till fyra. Något tvivel lär visserligen icke kunna råda därom, att betydelsen av repetitionsövningarna vid infanteriet kommer att till fullo beaktas även under den pågående försvarsutredningen. Men då ovisshet kan råda angående den krigsmässiga indelning, vilken kommer att av försvarskommissionen förordas för infanteriregementet, kan det vara försiktigt att nu begränsa repetitionsövningarnas antal till endast tre.

Att helt ställa denna fråga på framtiden kan icke anses försvarligt särskilt med hänsyn till nödvändigheten att vidmakthålla befälskadrens tjänstbarhet. Därest antalet repetitionsövningar nu icke ökas åtminstone till tre, riskerar man, såsom framhålles i herrar Johan Nilssons, Wigforss', Larssons och Engbergs reservation till försvarsrevisionens betänkande, att den duglighet nedsättes, som befälskadern förvärvar sig genom övning med trupp under någorlunda fältmässiga förhållanden. Särskilt betänkliga äro de nuvarande förhållandena under infanteriets repetitions-(regements-)övningar med hänsyn till reservpersonalens utbildning. Enligt 1925 års organisation har det aktiva befälet begränsats till vad som för fredstjänstens behöriga ombesörjande ansetts vara oundgängligen erforderligt. I anledning härav måste det vara av största vikt, icke blott att den talrika för mobiliseringsbehovets fyllande erforderliga reservpersonalen kan anskaffas, utan även att den i kvalitativt hänseende kommer att motsvara de fordringar, vilka måste ställas på densamma. Mobiliseringsbehovet av befäl skall sålunda till stor del fyllas av personal på reservstat (personal å övergångsstat), personal i arméns reserver samt värnpliktigt befäl. För att kunna bereda den talrika reservpersonalen en fältmässig utbildning är det emellertid oundgängligen nödvändigt, att infanteriregementet under repetitions-(regements-) övningarna kan organiseras på tillräckligt många enheter eller med andra ord att antalet årsklasser under repetitions-(regements-)övningarna ökas i erforderlig grad.

På grund av vad sålunda anförts, hemställes,

att riksdagen måtte antaga
dels följande ändrad lydelse av 27 § 1 mom. A, a av värnpliktslagen den 12 juni 1925:

»a) vid *infanteriet* i sammanlagt etthundrasextiofem dagar, vilken tjänstgöring skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om nittio dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitionsövningar om tjugufem dagar före utgången av fjärde året; dock att

värnpliktig, som uttagits för utbildning till underbefäl eller fackman, skall tjänstgöra i sammanlagt tvåhundratjugufem dagar, vilken tjänstgöring skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om etthundrafemtio dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitionsövningar om tjugufem dagar före utgången av fjärde året»;

dels följande »Bestämmelser om lagens ikraftträdande»:

»1) Denna lag skall tillämpas från och med den 1 januari 1932.

2) Ifråga om tjänstgöringsskyldigheten i beväringen under fredstid för värnpliktiga, inskrivna före år 1929, gälla vad i nämnda hänseende uti lagen den 12 juni 1925 stadgas, dock att

beträffande värnpliktig, som till följd av laga förfall, beviljat uppskov eller uteblivande utan laga förfall icke börjat fullgöra honom åliggande första tjänstgöring eller tjänstgöring i en följd senast å tid, som i sådant avseende stadgas för värnpliktiga av 1928 års klass, denna lag skall tillämpas.»

Stockholm den 21 januari 1931.

C. G. Hammarskjöld.